

NÉPTANÍTÓK KÖZLÖNYE.

KATH. NÉPTANÍTÓI SZAKLAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 4 fr. félévre 2 frt, évnegyedre 1 frt o.é. Minden tanügyi hirdetés ingyen vétetik fel.

5. sz. — Februar 8. 1862.

Megjelenik minden szombaton este.

Kéziratok, tudósítások a szerkesztői irodába, Stáció utca 38. sz.: előfizetések a kiadó hivatalba Papnövelde tér 7. sz. alá küldendők.

A jogéret, jogszerűség és igazságosság.

Az ember különféle, részint természeti, részint társadalmi jogokkal bír. Ezen jogoknak szabad, független gyakorlása kellemes érzetet ébreszt bennünk, míg, ha jogaink gyakorlásában háborgattatunk, kellemetlen érzetek támadnak lelkünkben. Ez a jogéret nyilvánulása.

Hogyha jogainkkal élünk, azaz, ha jogainknak érvényt szerzünk, jogszerűen cselekszünk. A jogszerűség tehát jogaink foganatosítása, azaz, ha jogainkkal élünk és akként élünk, a mint élnünk kell. A mi jogainkon

tul megy, az a jogszerűséggel ellenkezik s a jogéretet kellemetlenül érinti.

A jogéret magában véve tiszta s nemes éret, az embert boldogítja s nemesebbé teszi. Megtanít bennünket önméltóságunkat, valamint embertársainkét is fölfogni; készit bennünket saját jogainkat másokéival összehasonlítani; s így méltányosokká tesz bennünket. Azért a gyermekben az igazságérzettel együtt a jogéretet is kell fejlesztenünk.

Ha az életben széttekintünk — mit látunk mindenfelé? — Valóban az ember lelke visszaborzad, ha látja s fölfogja, hogy mi mindenféle történik a világon. Azt kellene gondolni, hogy csak bizonyos embereknek lehetnek jogaik, hogy azoknak joguk van mindent tenni, mindent elkövetni — annyi alávalóság s gabszág történik mindenütt. Az egyik igazságtalan hatalmat s befolyást bitorol, a másik csak zsarol, nyúz, lop és — ki győzné az ezer meg ezerféle visszaéléseket elősorolni?

Ez a társadalom méteye; e bajon segíteni kell, segíteni pedig minél előbb. Segíteni — de mivel? E bajnak legsikereseb, legjobb orvossága a nevelés; egész folyama alatt arra kell törekednünk, hogy a gyermekben a jogéret kifejlődjék, célszerűen vezetessék, hogy így emberi méltóságával velejáró s társadalmi jogait helyesen fölfoghassa s a társadalomnak hasznos polgárává váljék.

Vagy hát a fent elősorolt kinövésai a társadalmi életnek honnét származnak? — Egyszerűen abból, hogy a jogéret fejlesztése annak idején elmulasztatott; hogy az később már a csirában rejlő természeti erejénél fogva önmagától kifejlődött s rossz irányt nyert. Vagy különben hogyan érezhetne magában valaki jogot arra, hogy a máséhoz nyuljon, hogy oly dolgokat véghezvigyen, melyek a jogszerűséggel homlokegyenest ellenkezik?

De ha e bajon csak a nevelés segíthet, a mi kétség kívüli, — eszközökről is kell gondoskodnunk, melyek által a bajt irthatjuk. És valjon mi volna azon eszköz? — Talán fellengős előadások? — Nem! itt is, mint mindenütt, legjobban hat a jó példa. A szavak gyakran nyom nélkül elhangzanak: de a jó példa, ha szüntelenül szemünk előtt van, észrevétlenül utánzásra ösztönöz, míg a jóhoz hozzászokunk, s az mintegy vérünkbe válik.

A tanító azért birói tisztének gyakorlásában arra szerfölött ügyeljen, hogy minden tényéből a jognak tisztelete sugározzék ki; ne tőrjön körében semmit, a mi nem jogszerű s méltányos. Azonfölül legyen a tanító saját jogainak gyakorlásában igazságos, ne legyen soha semminemű körülmények között részrehajló.

Azonban, hogy a nevelő e tekintetben föladatának megfelelhessen, szükséges, hogy önmagának is élénk jogérete legyen. A milyen a vezető, olyanná lesz a vezérlett. A tanító lelkülete, jelleme lenyomódik a növendékek lelkében; s azért az iskola tükör, hol a tanító hibáit legjobban észreveheti. Részrehajló, pártos, igazságtalan tanító, ki hatalmával visszaélve az igazságot lábbal tapodja, igazságtalan polgárokat fog nevelni, kik jogelveket saját érdekeik szerént alkotnak magoknak.

De van-e minden tanítónak helyes jogérete? — Itt fájdalommal kell megemlítenem, hogy újabb időben a fő s altanítóknak egymás elleni küzdése alkalmával oly dolgok merültek föl, melyek az előbbiek jogéretére s igazságszeretetére szomorító világot árasztanak. Ők nem akarják hogy az altanítók természetes jogaik birtokába jussanak, hogy érdekmökhöz képest díjaztassanak. Hogy pedig nem akarják, kitetszik abból is, hogy, ha nyiltan a nyilvánosság terén nem is, alattomban működtek az altanítók igazságos s méltányos törekvései ellen. (!?)

Vagy talán a törekvés, hogy a tanítók egyenlősítsenek, nem volt jogos? A ki az altanítók törekvéseinek igazságos voltában kételkedik, attól kérdelem, hogy valjon micsoda jogelv következtében helyes az, hogy ugyanazon pályán haladó, egyenlő képességű, egyenlő szorgalmu s így egyenlő, munkát végző egyéneknek díja úgy álljon egymáshoz, mint egy a háromhoz? Ugy szintén azt is kérdezem, hogy valjon nem igazságos-e, hogy egyenlő munkát végzők egyenlő rangban álljanak s egyenlő tiszteletben részesítsenek?

Még sajátságosabb színezetben tűnik föl az illetők jogérete, ha meggondoljuk, hogy ők abból, a mit bírnak, semmit sem veszhetnek. Egyedül arról lehet szó, hogy az altanítók fizetése fölemeltessék s hogy rendes és független tanítókká tétessenek. Hogy a főtanítók fizetéséből valamint elvegyenek, arról szó sem lehet; s azt az altanítók soha nem is kívánták.

De hát valjon az altanítók jogéretét miképen érinti

a dolgoknak ezen nemesak igazságtalan, hanem fonák állása? Természetes, hogy kellemetlenül; ami jogaik érvényesítéseért küzdésre ösztönzi őket. A küzdés, mely újabb időben fő- s altanítók közt nyilvánul, a sértett jogérzet kifolyása, s nem fog soha megszűnni, míg okai el nem háríttatnak. Ha a méltányos arány helyreállítatik, a küzdés, mely a nevelésnek nagy hátrányára van, önmagától megszűnik.

Ezen kitérés után térjünk ismét vissza beszédünk tárgyához! A mi a jogérzet fejlesztését illeti, szükséges, hogy a tanító ne csak önmaga járjon el mindenben igazságosan s a méltányosság elvei szerént, hanem a gyermeket különben is igazságosságra kell szoktatnunk. Ne tűrjük soha, hogy egyik a másik iránt igazságtalan legyen, hogy például a módosabb bizonyos felsőbbbségi jogot vegyen igénybe iskolatársa irányában; különben a nélkül, hogy gondolnók, megjelennek majd az önzés kinövései, u. m. a dicsvágy, melynél fogva följogosítva érzi magát, hogy kedves „én“ jét mások fölé emelje; az önkény, mely majd annyira megvakítja őket, hogy azt hiszik miszerint mások az ő szeszélyeik kielégítésére rendelvék s. a. t.

Ha ilykép a jogérzetet fejlesztjük, a vágyó-tehetségnek oly korlátot szabunk, hogy az önzés szörnyci soha meg nem jelenendnek, mert mindenki érzi jogait, s tisztelni tudja a másét. Ilykép az életet paradicsommá varázsolhatnók, melyet az emberi önzés siralom völgyévé tön.

Fuchs János,
pesti tanító.

Mi a tanításnak valódi alapja, s mik okai az értelmetlen s illetőleg hiányos tanításnak?*)

Regelősör is előrebozsátom azon megjegyzésemet, hogy én tanító nem vagyok, s csak a tanítás és nevelés iránti forró szeretetem vezetett e lépésre, hogy mint magánzó ugyan, de mint a tanoda barátja, fejtssem ki nézeteimet a kérdésben foglalt tárgy körül. Ne gondolja azonban senki, hogy a kijelendő hiányokat csak az ujjamból szoptam, csak képzelt dolgokat irok le, s mint nem tanító illetékesen a tárgyhoz nem is szólhatok; mert szemeim mindig az iskolákra voltak szegezve, figyelmesen kísértem azok fejlődését, szorgalmasan kutattam a hátrányok okait, vizsgáltam az utat és eszközöket, melyen és melyek által az előhaladás a legsikeresebben eszközölhető; érintkeztem tanítókkal, azok gondolkozásmódját, tanítási rends módszerét kipuhatóltam, egyszóval tapasztalatokat gyűjtöttem mindenfelől arra nézve, hogy megtudhassam végre: vajjon mik lehetnek okai az értelmetlen s illetőleg hiányos tanításnak, s mily uton-módon lehetne azokat elkerülni. És most csupán csak e tapasztalati adatokat foglalom írásba. Egyelőre bátor vagyok figyelmeztetni még arra is a tisztelt olvasókat, hogy csupán csak a főkokokat akarom fölhozni, a legszükségesebb eszközöket kijelölni, s az utat, melyen haladni kell, megmutatni; s vegyék ezt is úgy, mint egy tanodabarát jó szándékát. A kérdésnek körülményesebb és részletesebb tárgyalását avatottabb kezekre bizom. —

*) Üdvözlök a szép Székelyhon regényes bérceinek ez erőteljes s célunknak megfelelő viszhangját!

Szerk.

Mielőtt a kérdésnek rövidedeni megfejtésére átmennék, jónak látom néhány sort, mintegy bevezetésül, magáról a tanításról s a tanító hivatásáról írni. Nem azért, mint ha ez elkerülhetlenül lényeges kellék volna, hanem hogy kiinduláspontul szolgáljon; mint a hajósnak is, mielőtt a tenger hullámaira bizná törekeny naszádját, bizonyos helyről, révpartról kell gondoskodnia, honnan célirányosan elevezhessen. —

Nincs szebb és magasztosabb hivatás a tanítói hivatásnál. A tanító akaratától függ százak és százak földi boldogsága; rajta áll, boldoggá tenni a hazát, igaz honfiak kiképzése által; de egyszersmind rajta áll, meg is mérgezni a hon életerejét, földulni közvetlenül és közvetve annak jóra irányzott intézményeit ferdén képzett, romlott szívü egyéneknek, kezei alóli kibocsátatása által. A tanítóra, főleg és kiválóképen a népiskolai tanítóra néznek ezerek szeméi. Hisz rája bizza, gondoskodása alá adja az anya szerelme gyermeket, kinek elfogadásával egyszersmind elvállalja a nagy felelősséget is, Isten s emberek előtt számot adni ama munkálkodásról, melylyel törekedett fejleszteni s nemesíteni a szellemi csirákat, növelni a jó növényeit, irtani a bün dudvált a gondja alá bizott gyermekben. Mert hajlékony ennek szive mint a viasz, angyalt vagy ördögöt alakíthatni belőle; szántóföld az, melynek hantjait ő szántja s boronálja meg, ő veti be az erény vagy bün magvaival, öntözi szavának vizével; s mint a közmondásnak: „a milyen a vetés, olyan az aratás“ e soha meg nem hazudtolt szavai bizonyítják, töle függ, ritka eset kivételével, az illető egyének egész életlefolyása, szakadatlanul fönnmaradván szívében — a gyermekkorban becsepegtetett érzelmek.

A népiskolai tanításnak ily nagy horderejét szem előtt tartva, épen nem lehet megütödnünk azon: miért fordít a felsőbbbség oly nagy gondot a népiskolákra, miért követi a tanítási rendszert oly éber figyelemmel; épen nem csodálkozhatunk azon, miért van ama kiváló gondosság, mind az egyházi, mind a világi hatóság részéről igaz, jó, kötelmeiknek hiven megfelelő tanítókat képezni; miért szoritják rá szigoruabban a hanyagabbakat kötelességeiknek teljesítésére s miért mozdítják el az intézetekkel mitsem gondolókat. „Sokan vannak e pályára híva, de kevesen választ a.“ Mert nagy és magasztos a tanítói pálya; de küzdelemteljes s azért szilárd akaratot, elhatározottságot, csüggedhetlen kitaratást kíván. Sokan és sokszor megkísérlették e pályán haladni s a kislelkük annak nehézségeitől visszariadva mindannyiszor mondák: „quem dii oderunt, praeceptorem fecerunt“ kit az istenek gyűlölnék, tanítónak tesznek. Csak oly tanító számíthat teljes sikerre, ki minden alacsony mellékérdék, számítás nélkül, egyedül az emberképzés és boldogítás érzeményétől á hatva lép föle pályára, kit nem önérdek, bér, hivatalvágy s több ilyen tisztátalan küls belokok vezérelnek a munkásság e terére, hanem önkeblében támadt és szoros vizsgálat után is mindannyiszor fölismert és kipróbált hivatás; kinek folyton-folyva szeme előtt lebeg hivatalának fontossága s törekvései oda irányozvák, hogy azon igényeknek, melyek célja elérése előtt föltűnnek, teljesen eleget tehessen. És aki mindezt nélkülözve lép föl e pályára s kísértgeti azon szellemi erejét: mint szokták mondani — csak vizet hord hegyre, port hány szél ellenében. Egy és rendíthetetlen tehát az a lap, melyen a tanítás haszná nyugszik, és ez az egyéni hivatás. Minden más okok

ezen egytől függnek, mely ha el van tévesztve, el van egy-szersmind tévesztve a jó siker is. Ebből kifolyólag jó ta-nítást nem lehet attól várni, ki önmagában nem érez bi-zonyos benső isteni sugallatot a tanítói pályára; nem le-het várni, mivel nem küzd meg az elébe gördülő nehézsé-gekkel. —

Mindezeknek előlbocsátása után már térjünk a kérdésnek közelebbi lényegéhez s azt vegyük boncolás alá, vagyis: mik okai az értelmetlen s illetőleg hiányos tanításnak?

Mihelyt felöltik elménkben e kérdés, azonnal fölme-rül annak megoldása is. Többek az okok, melyek az ér-telmetlen s illetőleg hiányos tanítást egyenkint elkülön-zötten vagy tömegesen szülik; többek, melyek közül mind-egyik külön véve is elégséges arra, hogy irányt veszítve tanítás helyett zavart okozzon a gyermek fejében. Innét van az, hogy hazánkban, hol csak most kezd emelkedni a népiskolai tanítás rendeltetése polcára, a régi elavult rendszert mellőzve, egy új, jobb s általánosabb tanmódot hozott be a népiskolák fölött örökös felsőbbtség, s kiváló törekvéssel van azon, hogy ez okokat, melyek részint a tanító egyéniségétől, részint a tanmódtól füg-gnek, minél hamarabb és könnyebben kiküszöbölje, miért is az ugynevezett tanítóképezdék (praeparandia) különös gondozás és pártfogás alá vette. A tanító e-gyént illetőleg az értelmetlen tanítás okai a hiányos kiképzettségtől és hanyagságtól tétéleztetnek föl; a *tanmódot* tekintve a töké-letlen előadás és a tulságos memorizálástól vagyis az emlézésnek, az ítélőtehetség mellőzésével, tul-ságos fejlesztésétől füg-gnek. Lássuk egyenkint.

Nemerealyi.

(Folytatjuk.)

Magyarország története az elemi tano-dákban.

Midőn az elemi tanodák feladataul nem annyira a ta-nítást tűzzük ki, mint inkább a nevelést, az elme, szív, akarat nemesítését: nem kerülheti el figyelmünket azon eszköz, melylyel különösen a szív és akarat műveltsé-gét leghathatósan és legsikeresebben emelhetjük, — a hazai történet.

Ez már százszorosan elmondott és elismert igazság, s csak örülnünk lehet, hogy nem új, mert ugy legalább van okunk hinni, miszerint honunk több vidékein is fel-használtatik az azon cél elérésére, melyet imént röviden kijelöltünk. De a hogy és miké ntről még nem igen hal-latták magukat tanítóink. Hogy föladatukat sokan siker-rel végzik, meg vagyok győződve s sajnálattal említem föl, hogy kár azt nem közleniök nagyobb, és általános el-terjedés s használat végett. Ennek elérésére előterjesz-tem véleményemet s tapasztalatomat, reménylve, hogy e tárgyban gyakorlottabb tanítók nem mulasztandják el nézeteiket szintén közrebocsátani s talán tévirányomat vissza s jobb utra terelni.

Az elemi iskola nem ismer tantárgyakat; ott van-nak az olvasókönyvek, azok képezik tanuló-ifjuságunk tudomány-tárházát; azok virágjaik, melyek kelyhéből

szedik tanítójuk segélyével méhkint az élet-méztet; azok-ból nyert lelkök táplálékot; azoknak a gyermekek min-denének kellene lenniök. Azért mondom kellene, mert, és ezt mindenki be fogja vallani, sok hiányzik azokból, mi elkerülhetlenül szükséges volna, s van ben-nök ismét, mi nagyon is sok.

Hogy csak egyet is említsek, mi bennök nincs kel-lőleg képviselve, az, miről irni szándéksom, hazánk története. Ezt azért hozom föl, mert minden segéd-könyveinkben, tanodai lapunkban s most már, mi csak örvendetes jelenség lehet, jelen lapjainkban megjelent cikk, mindent az olvasmányokkal hoz kapcsolatba. Történe-tünk a hazafi- és polgári erények nem kis számát tudja fölmutatni, sőt hasonlítgatva más nemzetekéhez, gazda-gok is vagyunk bennök s mégis...! Minthogy azonban nincs igen remény, hogy a bajon egyhamar segítve legyen, nincs egyéb hátra, mint azt külön tantárggyá tennünk, vagy hogy szabatosabban fejezzem ki magam, annak kü-lön órákat szentelnünk.

Itt legelő is azon kérdés merül fel, hogy osztályok-ként hogyan és mily terjedelemben vétessék az elő. A felelet itt nehéz és csak körvonalozva jelöltethetik ki, mert a tanítótól sok függ e részben. Mennyivel élénkebb és szemléltetőbb előadása, annál többet fognak elsajátít-hatni a tanulók; mivel a lélek a száraz előadásnál ke-délyének megfelelő vonzóbb tárgyhoz fog át csapongni, s így a vett hangok a fülben ugyan megcsendülnek, de a hangok elmúltával nem hagyandnak nyomot hátra.

Ez, az előadás mondom, sokat tesz; de feltéve a leg-jobbát, könnyen szoríthatjuk meghatározott keretbe; és pedig már az első osztály is részesülhet benne. Itt sokak arcán mosolyt látok elvonulni s kérdezni „hát még mit“?! Azért megnyugtatasul sietek, mit már e cikk elején kel-lett volna tennem, magamat kifejtteni. Midőn az elemi tanodákban történetet említék előadatni, nem értek rend-szeres tudományt, mely pedantsággal mondassék el, és személyek, számok felsorolásából álljon. Attól Isten ments! Hanem legyen egy madártávlatból nézett földte-rület a történet tanodáinkban, melynek csak emelkedett, kiesücsorodott helyeit látjuk, s majd ide s oda tekintve a történet lapjaiban beszéljük el a tényeket nem száraz-on, hanem valamint égbe törő hegyek csúcsai köd és fel-hőkkel vannak körülövezve, ugy itt is állítsuk férfainkat dicsfátyolborítottan, legendaszerűleg az ifjuság sze-mei elé; a hatás nem maradand el, mert a zsenge fiatal-ságban minden tárgyilagos igazsággá leszen, mi kevés tapasztalataiba nem ütközik. és a tanítónak föl kell e fo-gékony kort használnia, hogy a gyermekekkel té-nyeketközöljön, mik költőiségük vagy hagyományos tisz-teletük után megérdemlik azt. Ez elbeszélésekben elő-forduló alakok legyenek hús és vér; és mi legfőbb, mi a bibliai elbeszéléseket is gyönyörködtetővé és tanulsá-gossá teszi, mondom mi legfőbb, legyenek ez alakok ese-lekvők is, hogy érdeklővé tegyék magukat. Azért min-dig is csak ily kitünő személyek választassanak. Ha az ifjuság felnő, ha tisztábban látja is a tényeket idősb ko-rában a hallottaknál, azért mindig örömmel fog vissza-emlékezni az iskolákban hallottakra s ily nemesebb elbe-szélésekben talán föl is találtuk az eszközt a babonás mesék kiirtására.

Az itt mondottakból világosan kitünik, hogy törté-netünkben leginkább az Árpádok és Vegyesház körül

forogóhatunk; itt még megvan azon titkos légkör, mely varázst gyakorolhat, mert közeledve korunkhoz, igen nagyot pottyannánk a száraz, mindennapi nyárs-polgári valóba.

Hogy áttérjek az osztályozásra, azt csak röviden jelzem.

Az első osztály különben is gyönyörrel hall elbeszéléseket és soha gúnnyal, — megnevetető adomákat; itt, bővelkedünk ilyenekben is; váltsák fel azokat történeti adomák jeles férfiaink életéből; természetes, hogy a finom élűeknek, az élceseknek itt nincs helyök, valamint csak olyakat szabad felhasználnunk, melyek a tiszta, szeplőtlen lelket be ne piszkítsák, és péld. dözsölési jelenetek ne hozassanak fel, a nélkül, hogy a dözsölés, ne is bűnhődjék; ha pedig ily fordulata az adomának nincs, nem is adható, el kell azt hagyni.

A 2-dik, 3 dik osztály növendékei már erősebb tápot nyerhetnek, azaz: az előadásról itt, mint a 4-ik osztályban áll az, mit fentebb mondánk; s az erősebb táppal csak azt akarom értetni, hogy már elbeszélőleg egyes férfiakat emelhetünk ki, s nem terjeszkedve ki ugyan az érdektelenre, mégis működtessük; különösen ajánlhatók *Garay Árpád háza* legendái, melyek prózában kellemmel előadva nem hibázhatják el az óhajtott sikert; s *Jókay M. „Magyar nemzet története.“* Jónak látom itt azt megjegyezni, hogy — valamint áll ez minden az erkölcsökre és erényeket keltő elbeszéléseknél, — a gyermekekkel nem kell tudatni, miszerint most erkölcsöt, erényt prédikálunk; ez nagyon visszás eljárás; úgy kell annak történnie, mintha csak is mulatsággal beszélgetnék el; és mégis, kellemmel és érdekfeszítőleg elmondva — mit már többször hoztam ugyan föl, de még százszor szeretném tenni, mert ha ez megvan, elhibázhatlan a siker, — és mégis, mondom, gyökeret fog az a növendék lelkébe verni, mely idővel terebélyes fává növendi ki magát, melynek árnyában, a buzdulás és jónak öntudatában édes lesz a visszaemlékezés.

A vallás titkos módon nyújtja hívőinek a vigasztalás enyhét és éghez köt: történetünk nem emelkedhetik oly magasra, de a legendák fátyolán áttekintve szintén megvigasztalhat, és édes hazánkhoz fűz, „melyen kívül nincs számunkra hely;“ és tudva, „hogy annyi bal szerencse közt s oly sok vizsály után“ föntartotta Isten e nemzetet, tiszta kebelből fakadó szent buzgalommal rebegheti el a kísértés óráiban: „Isten áldd meg a magyart!“

Kay János.

A költemények a népiskolában.

Minden jól rendezett néptanodában az észnek kiművelése előtt legfőképp a szív kiképezése van főcélul kitűzve. Azt tapasztalásból igen jól tudjuk, hogy az emberi társadalom boldogsága nem attól függ: mely uton kell a gyermeket vezetnünk, hogy őt leggyorsabban megtaníthassuk az írva-olvasásra vagy számolásra, hanem attól, hogy mint adatik meg a serdülő gyermeknek, mind az otthoni körben, mind az iskolában a nevelés. Tehát hogy a társadalom jóléte előmozdíttassék, minden szülőnek s hivott tanítónak legszentebb kötelessége, a már serdülő gyermek szívét és lelkét folytonosan nemesíteni.

A gyermeki szív nemesítésére legalkalmasb anyagot nyújtanak a költemények, s azért e célra alkalmazott költeményeket, már az ABC-és könyv is tartalmaz, irányadásul a tanítóknak, hogy mily szellemű költeményekkel kell a gyermeki szívet nemesíteniök; részben figyelemztetésül is állanak itt e költemények a tanítókra nézve, hogy az ilyen s hasonszellemű költeményeket már az első osztály első felében meg lehet sőt kell kezdeni; nagyon esalatkozónak tehát azok, kik ezen s más hasonszellemű költeményeket elmefárasztó és a gyermekek által fölfoghatlan tárgyaknak gondolnak. Nem tudva e költemények biztos kezelésmódját, saját véleményem is azon tanítókéval egyeznék meg, kik talán azt állítják, hogy azon költemények, melyek az ABC-és könyvben vannak, oly gyermekek számára, kik még most hagyják el a zajos családkört, tehát az első osztály első felében járnak, a fönt említett költemények kissé nehéz s elvont értelműek: de tudva ezek biztos kezelésmódját, egészen az ellenkezőt kell állitanom. — Ez állításom bebizonyítására szolgáljon szintén egy az ABC-és könyvben levő „Sűrű felhők“ című költemény kezelésmódja.

Hogyan kezelje tehát a tanító az ily költeményeket, hogy azok, a gyermekek előtt elvontak ne legyenek? —

Legelőször is a gyermekekkel megértendő költeményt a tanító egészen a gyermekek fölfogásához alkalmazott szavakkal elbeszéli, és egyesekkel elbeszéltesíti; de az elbeszélés igen érzéki, tehát a természetből merített legyen, hogy így azt jól s könnyen fölfoghassák a gyermekek. Ez elbeszélés után a költeményben levő elvont szavakat, a gyermekek értelméhez a legérthetőbben kifejtteni s megmagyarázni szükséges. Ennek végeztével erkölcsi tanulság vonatik ki az elbeszélte költeményből, mi körül azonban a legnagyobb óvatossággal kell eljárni, nehogy a sok szóval elsózzuk az ételt. Mikor már valamely költemény így minden szempontból tárgyalatott, azt a gyermekekkel egyes mondatonként be is lehet, sőt nagyon is célszerű betanultatni.

A költemények kifejtése s betanítása által, tekintve azt, hogy a gyermekek szívét általuk nemesítjük, még hármas cél éretik el. 1) az elbeszélés közbeni folytonos kikérdezés által a gyermekek figyelme folyton föntartatik. 2) az elvontszavak kifejtése s megismertetése által a gyermekek ismeretköre bővül, és a megértett s betanult költemények gyakoribb ismétlése által a gyermekek emlékező tehetsége gyakoroltatik és képeztetik. 3) nyelvérzékök finomul. Ez minden hasonló költemények használati s kezelésmódja.

Batka Imre,
főt. és tan. jegyző.

Tudósítások.

— Czernovitz (Bukovina) Jan. 25. Az utolsó napokban ismét Felső Horodnik és Satulmare helységeken alapítottak népiskolák, melyeknek az államminiszteriumtól a bukovinai vallásalapítványból 5 évre 75 és 100 frtnyi segély adatott. Ily tények nyilvánosan bizonyítják, hogy a nép, ha a műveltség alsóbb fokán áll is, az iskolák érdemét ismeri és becsüli. Az iskolák helyes szervezésére nézve az ugynevezett képezdékert kellene alapos reformnak alávetni, mert a mint most állnak fenn, valóban nem képesek jó tanítókat nevelni és kiképezni. ☉

— Feldkirch (Tirol) Jan. 25. Az itteni reáltanoda, melynek második osztálya az idén lépett életbe, a sok nehézségeknek dacára mégis szépen fejlődik, igaz, hogy a tanoncok létszáma csak 50, de épen ez kívánatos most, mert a tanoda túlnépesedésével nem lehetne a tanoncokra kellő gondot fordítani, és az annyira tevékeny tanári kar nem volna képes oly eredményt felmutatni, mely a még ifju intézetnek jó hírnév által erős alapot szerezhet. A legtöbb tanonc helybeli, Feldkirch körüli és graubündteni (svajci). A „Magnetismus animalis“ (állatdelejesség) és „lélek-idézés“ virágzik.

A Rajna melletti Lustenau helysége szinte egy nemét állította fel a reáltanodának, ez tulajdonképen másodrendű intézet. A már nem iskolaikötelezett gyermekek számszerint 24, járnak el az előadásokra, melyeket vala mennyi reáltantárgyakból egyetlen egy tanító tart. Mosolyogjon bár e fölött az olvasó, de még is kezdetnek kell ezt neveznie, és ma-holnap Lustenau falunak reális-kolája lesz. A helység derék lakosainak magánadakozásából az intézet főnállása öt évre biztosítva van.

Ujdonságok.

* A pesti főreáltanoda gyorsírási tanszékére tanáruul Fenyvessy Adolf, a gyorsírási egyesület titkára neveztetett ki.

* Franciaországban az elemi iskolák ügye igen rossz állapotban áll, ez oka annak, hogy az ujoncok $\frac{2}{3}$ része is csak nyomorultan olvas; írni pedig $\frac{1}{2}$ része is alig tud. A községek tartoznak ugyan iskolákat állítani, de látogatják-e a gyermekek vagy nem, azzal senki sem gondol.

* Marmaros-Szigeten román tanító-képezdét állítanak fel, melyre a megyében a pénzgyűjtéseknek szép eredményök van. Ő Felsége az intézet számára az ugynevezett szigeti curia épületét ajándékozta.

* Gróf Karácsonyi Guido a váci süketnémák intézetének 2950 frt adományozott.

* 1801-ben ajándékozott magas helyről a pesti helv. vallásuaknak ama telek, melyen ma az e feletkezettek temploma, plébániája és iskolaháza áll. Ez adomány maig nem volt telekkönyvileg beiktatva; most oldatott meg az oly soká függőben volt kérdés, és az átíratás csak bizonyos feltételek mellett engedtetett történt meg.

* Budán egy anya két kis gyermekét a fűtött kályha mellé ültette, s az ajtót rájuk zárván, eltávozott. Visszavértében gyermekeit megfuladva találta.

* A pesti kath. elemi tanítók fizetése, s annak egyenlő teher melletti aránytalansága :

		Készpénzösszet
9 főtanító	900 frt, szab. lakással, 3 öl tüzifa .	8100 frt.
1	„ 700 „ „ „ „ „ „	700 „
4 altanító	600 „, egy szoba vagy 50 frt és 1 öl fa	2400 „
7	„ 500 „ „ „ „ „ „	3500 „
6	„ 400 „ „ „ „ „ „	2400 „
44	„ 350 „ „ „ „ „ „	15400 „
2 helyttan.	300 „ „ „ „ „ „	600 „
<hr/>		
73 tanító		33100 frt.

T Á R C A.

Hivatalos jelentés,

melyet 1844-től 1846-ig főnállott magyarajku kath. képezdék tanárai, felsőbb meghagyás folytán 1846-ki nyár-utóban Bajorország határai között tett tanügyi utazásukról, ugyanazon évben küldöik elé terjesztettek.

Közli: Márki József.

III. Utóképzés.

(Vége.)

A tanítóképző-intézetek másodévi növendékei, a tanulmányokból tett próbatétek elégséges eredménye s erkölcsiségök ajánlatossága esetében, három-évi utóképzésre vagyis gyakorlatra mennek valamelyik önálló iskolatanító mellé; miről a kerületi iskolabiztosági és rendőrségi hatóságokat azonnal értesítik. E gyakorlati három év folyamán közben is folyvást szigorú fölügyezet alatt tartatnak, mind foglakodásukra, mind pedig és különösen maguk viseletére nézve. Harmadik évben tartoznak a kerületi kormányzéknel az önálló tanítóságra képesítő próbatéten megjelenni, melynek ideje hat héttel előbb a hírlapokban közzé tétetett, s a leg-

nagyobb szigorúsággal tartatik a kerületi tanító-képző-intézet tanítószemélyzete előtt, s a kerületi tanulmánybiztos elnökle mellett. Csak e próbatét elégséges eredménye képesít valakit önálló tanítóságra; elégtelen eredménye első- és másodizben visszautasítást, harmadizben pedig a tanítói pályáról teljes elmozdítást vonna maga után.

Az önálló tanítóságra képesített egyedek akármely megürült elemi tanítói állomásért folyamodhatnak; de csak a kitünőbb ajánlatosságu nyer elsőbbséget, s nevezetik ki a kerületi kormány által.

Még az alkalmazott önálló tanítóról sem fordítja el figyelmét a kormány, szigorú köteleességévé tevén a kerületi tanulmány-igazgatónak, az alatta levő iskolatanítók hivatalbeli eljárásuk és kiváltképen erkölcsi magukviselete fölött ellenörködni. A hivatalukban és erkölcsi magukviseletében jeleskedő tanítók jövedelmesebb állomásra, s elöregedésök esetében a kormány gyámolítására tarthatnak számot: a hanyagok vagy erkölcselenkedők pedig minden irgalom nélkül elmozdítatnak a tanítói pályáról; mivel e tekintetben egyes iránti irgalom a közönség, sőt egész nemzedékre nézve kártékony hatásává válnék.

Az elemi iskolákról.

Az elemi iskolák, mint következetes kifolyásai a tanítóképző-intézeteknek, ezeket igazán dicsőítő legjobb

karban állanak. Királyi reudelet parancsolja, és pedig szigorú büntetés alatt, hogy minden 6-éves férfi és lány gyermek a hétköznapi elemi iskolákba járjon 12 éves koráig, azokból kikerülte után pedig 18 éves koráig a gasárnapi és ünnepi iskolákba. S míg egy részről ezen kegfelsőbb rendelet végrehajtásában a kormányhatóságok szigorú pontossággal eljárnak, más részről a tanítószezemélyzet ügyességével és fáradhatlan buzgalmával, mind a tanítás mind a nevelés tekintetében, oly fényes sikert fejt ki, melyet nekünk csak bámulnunk kellett; ugyanis az elemi iskolákból a közéletbe lépő férfi- és lánygyermek tudják mindazt, a mit minden embernek tudni szükséges és hasznos. A kormánynak azon bőkezűsége, miszerint a kitünőbb előmenetelű tanulóknak (egyik évben ugyan a férfi, más évben pedig a lány gyermekeknek) tetemes pénzösszegbe kerülő jutalmakat oszt ki, hathatósan ösztönözi a gyermekeket mind a szorgalmas iskolajárásra, mind a vetélkedő előmenetelre.

El nem mulaszthatjuk különösen a lány-gyermekekre nézve megjegyezni, mi ép ezek többnyire női kezekre bízva, némely városokban (sőt már falukban is) ugynevezett „tanító szerzetes szüzekre (Schulschwesteren)“; nagy gondol oktatván mindennemű női munkákra is, u. m. fonásra, és pedig előbb egy s azután két orsóju rokkán, mely utóbbin mindenik kéz külön-külön szál eresztésével működik; továbbá kötésre, varrásra és pedig előbb házi gazdaságban legszükségesebb ruhák u. m. ümög, gatyá, szoknya, s egyéb női ruhadarabok készítésére; miután pedig a legszükségesebb női munkákban már elég jártasságra tettek volna szert, a tehetősb szülők lányai mindenféle ékességi munkákra: mint himzésre stb. szinte oktattatnak.

A vasárnapi és ünnepi iskolák tanulmány tárgyai sem egyebek ugyan, mint az elemi iskolákéi, csupán azoknak életbe vágó gyakorlati előadásmódja igénylő leginkább figyelmünket. Legmeglepőbb hatott rank München fővárosban a lányoknak közzépponti, ünnepi és vasárnapi iskolájok, melynek épen probatétén volt szerencsénk jelen lenni. Elragadtatva érzők magunkat, nemesak szóbeli feleleteik által a legéletbevágóbb ismeretekből, hanem leginkább írásbeli rögtönzött dolgozataik által, melyekben a nyelvtani szabályokkal tökéletesen megegyező stylust, részint a biztos és mondhatni férfikéz vonásától alig különböztethető betűképezést, részint és leginkább az ékes és szivreható kifejezéseket alig győztük csodálni. Egy igen tagas terem egészen meg volt rakva mindenféle kézműveikkel, a legdurvább anyagból szintugy, mint a legfinomabb kelmékből.

Mindenrendű elemi iskolákban azonnal szemünkbe ötlött a legnagyobb rend és tisztaság; ezek valódi templomok! — a falak befüggesztvék nemesak mindenféle a tanításhoz szükséges föld- és történet-rajzi képekkel s egyéb táblázatokkal, hanem több rendbeli szentképekkel is; a tanító feje fölött pedig függ a megváltás és kereszténység jele — a feszület.

Általában az iskolai tanítás és nevelés hatását a közönséges életben is mindenütt annyira tapasztalhatni, miszerint méltán mondatik, hogy a bajor nép a status igényeinek és céljának, valamint az ember rendeltetésének is, igen megfelelőleg van tanítva és nevelve.

Ezek eredményei utazásunknak Bajorországban, melyeket részint saját tapasztalásaink, részint azon iskolai előjá-

rók szóbeli értesítése után, kikkel érintkezésbe jövünk, Császári királyi Fenségednek s a Nagyméltóságú kir. Helytartó-Tanácsnak magas és kegyes színe elébe terjeszteni szerencsénk van; el nem mulaszthatván egyszersmind hálásan megemlíteni azon megkülönböztető fogadtatást, melyben mindenütt, kiváltképen pedig Münchenben részesültünk, hol nagyságos Lehner kir. udvari káplán és kanonok, mint iskolabiztos kalauzolásának köszönhattük leginkább a főváros több rendbeli elemi iskoláinak legalkalmasabb időbeni meglátogathatását s több tekintetbeni értesítettésünket mind az elemi iskolák, mind a tanítóképző-intézetek iránt.

Végezetül legmélyebb hálás köszönetünket fejezzük ki azon legmagasb kegyelemért, mely nekünk alkalmat nyújtott szakbeli ismereteink gyarapítására, és pedig nemcsak külföldi tapasztalásaink által, hanem különösen saját körünkbeni eszmecsere által is, részint korábbi tapasztalatainkat, részint a jelen gyakorlati pályánkon megjegyzett észrevételeink-, kétségeink- és nehézségeinket illetőleg. S mivel ily eszmecsere ugyanazon pályán működő egyedek közt az annyira fontos közcélnek szent ügyét csak előmozdítja: bátorkodunk azon legmélyebb alázatoságú kéréseinkkel befejezni ezen fölterjesztésünket, hogy vajha ezután is nyujtana a legfelsőbb kegyelem alkalmat, — ha nem is külföldön utazásra, de legalább honunk valamelyik városába, talán a középponti Pestre — időnként összejöhetnünk néhány napi szólalkozásra, egyes tapasztalatiunknak s észrevételeinknek egymással közlése végett (a bajorországi tanítóképző-intézetek tanárainak dícséretes példája szerint.) — Egyébiraw s Császári királyi Fenségednek s a Nagyméltóságú kir. Helytartó-Tanácsnak magas kegyeibe s további pártfogásába legmélyebb hódolattal és alázatossággal ajánlvamagunkat vagyunk és maradunk

Császári Királyi Fenségednek
és

a Nagyméltóságú kir. Helytartó-Tanácsnak
legalázatosabb és legkészségesebb szolgálói,
Magyarország mind öt képezdójének tanárai.

Mértani földrajz rövid vázolata.

1. §. A föld fölületének szabadban látható része kör-fölületű alakkal bir. Középpontja álláshelyünk, s némi távolságban az égboltozattól látszik határozva lenni. Azon körvonal tehát, melyben ég és föld egymást érinteni látszanak, látkörnek neveztetik. E kör annál nagyobb-nak tűnik felelőttünk, minél szabadabb kilátásunk, vagy minél magasabban van állás helyünk.

E körön bizonyos pontok jegyzendők meg, t. i. a négy világ- vagy égtájak.

1.) kelet a napfölkeltének tája (jele: K.) 2.) nyugot a nap lementének tája, (j: Ny.) 3.) dél, azon táj, hol a napot 12 óraker épen előttünk látjuk. (j: D.) 4.) éjszak azon táj, merre délben 12 óraker árnyékunk esik (j: É.)

Ezen négy fő égtájak között fekszik négy mellék-táj: éjszakkélet, éjszaknyugot, délkelet, délnyugot. Szél-rózsán több melléktáj is látható: éék, kék, kdk, ddk, ddny, nydny, nyény, éény; sőt még ezek között is található több köztáj — Kompasstriche —.

2. §. A földnek csaknem tekeidomu alakja van. A föld-

tekének testi ábrája földgolyónak nevezetik. Az egész föld felületének ábrája sikon siktekének nevezetik; erre közönségesen két félgolyó szolgál (Pfaniglobien).

3. §. A föld 24 órában egyszer fordul meg maga körül, mint egy forgó teke, vagy kerék tengelye körül, s pedig nyugatról keletre. Azon vonal, mely ezen forgásnál fekvését nem változtatja s melyet mint átmérőt a földfelületének egyik pontjától egyenest a föld közepén keresztül az átellenben fekvő pont irányában húzva gondolhatunk, földtengelynek nevezetik: mindkét végpontja pedig sarknak hivatik. E pontok egyike állandóan éjszakknak, másika pedig délnek van irányozva, azért amaz éjszakai sarknak, ez pedig déli sarknak nevezetik. E két sark 1713 mérföldre esik egymástól, ily hosszú tehát a földtengely.

4. §. A földteke vonal hálával van behúzva, mely arra szolgál, hogy a földfelületén a helyek fekvését meghatározni lehessen. — Ha gondolunk egy vonalt, mely a két sarktól egyenlő távolságra van, a földteke körül húzva, ez a földgolyót két egyenlő részre éjszakai és déli félgolyóra osztja, s azért egyenlítőnek nevezetik.

Az egyenlítő a legnagyobb körök egyike. Valamint minden kör úgy az egyenlítő is 360 fok*) az az 260 egyenlő részre osztatik. —

Az említett félgolyóknak mindegyikén minden tetsző pontján húzhatunk az egyenlítővel egyenirányban futó köröket földünk körül. Ezek párhuzamos vonalok; s mindig kisebbek lesznek, minél inkább távoznak az egyenlítőtől vagy közelednek egyik vagy másik sarkhoz.

5. §. A párhuzamos körök a délköröktől derékszögűleg metszetnek. Délköröknek azon teljes köröket nevezzük, melyek egyik sarktól a másikkig ismét vissza a föld körül futnak. Ily teljes körfél, mely tehát az egyik sarktól a másikig húzatik s 180° nagyságu délvonalnak a másik fele pedig kiegészítőnek nevezetik.

Az egyenlítő ezen délköröknek mindegyikét ismét két egyenlő részre osztja a kiegészítővel együtt, s ezen részek negyedeknek neveztetnek, mindegyik 90° nagyságu.

6. §. A földfelületének minden tetsző pontján húzható délkör, tehát az egyenlítőnek 360 osztópontjain 360 délkör húzható. Ezen délkörök között ezt nevezzük null-délkörnek vagy földélkörnek, mely Ferró szigeten keresztül megy, s azért ferroi délkörnek is nevezetik. Ezen délkörtől számíthatnak az egyenlítőnek következő pontjain húzott délkörök és pedig:

1) vagy a föld körül mindig keletre egész a földélkörig vissza: azaz: 1-ső 2-dik 3-dik stb. keleti hosszúságu délkör egész a 360-ik fokig, mely ismét a földélkör leend; vagy

2) a földélkörnek kiegészítőjéig azaz a 180-ik délkörig, s pedig a) keletre mint keleti hosszúság délkörei, és b) nyugatra mint nyugoti hosszúság délkörei, ugyanban hogy a keleti hosszúság 180-ik délköre a nyugoti hosszúság 180-ik délkörével összeessék.

*) Minden körvonal felosztatik 360 fokra, minden fok 60 percre, a perc 60 másodpercre osztatik, Jele a foknak °, a percrek' a másodpercrenek."

Egy bizonyos helynek a földélkörtől távolsága ugyan azon helynek földrajzi hosszúsága leend, p. o. Berlin fekszik a keleti hosszúság 31° alatt, vagyis a földélkörtől 31° távolságnyra vagyon.

Minden dél vonal kiegészítőjével mint teljeskör a földet két félgolyóra osztja. De ezen osztáshoz a földélkör kiegészítőjével választatott. Ez a földet nyugoti és keleti félgolyóra osztja.

7. §. Hogy a földgolyó vagy földabrosz sűrű hálával tele ne vonassék, csak minden 10-ik fokra húzatik egy délkör. Minden fok ismét 60' azaz: 60 percre, minden első perc ismét 60" azaz másodpercre osztatik. Így Berlin fekszik a keleti hosszúság 32° 3' 30" alatt.

A Franciák Párizs fölött húzzák földélkörüket, mely Ferrótól a keleti hosszúság 20-ik foka alatt van; az Angolok Greenwich fölött, mely Ferrótól a keleti hosszúság 17²/₃ foka alatt; az Éjszakamerika lakosai Washington fölött, mely Ferrótól a nyugati hosszúság 59-ik foka alatt fekszik.

8. §. A délkör minden negyedének az egyenlítőtől éjszakra vagy délre számítva 90° van. Ha a 90° osztóponton párhuzamos vonalakat gondolunk húzva, maga az egyenlítő a szélesség 0° foka leend, ellenben a legközelebbi éjszakai párhuzamos körök az éjszakai szélesség 1-ső 2-dik 3-dik s következő fokai leendek, valamint délre az első párhuzamos kör a déli szélesség 1-ső s a többi a következő déli szélesség foka leend. A 90-ik osztópont éjszakra az éjszakai sarkba, délre a déli sarkba esik. Egy helynek az egyenlítőtől távolsága földrajzi szélességének nevezetik, s ez vagy déli vagy éjszakai.

A földfelületén egy helynek fekvése földrajzi szélessége és hosszúsága által tökéletesen megvan határozva. Például Berlin fekszik az éjszakai szélesség 52¹/₂° és keleti hosszúság 31° alatt, vagy még pontosabban az éjszakai szélesség 50° 31' 13" alatt s a keleti hosszúság 31° 3' 30" alatt. —

8. §. A főpárhuzamos vonalon kívül még négy megjegyzésre méltó.

a) a két térítő, az egyenlítőtől éjszakra 23¹/₂° távolságra délre szinte 23¹/₂° távolságra; amaz rak-, ez bak-térítő.

b) a két sarkkör, az egyenlítőtől éjszakra 66¹/₂° távolságra, az első éjszakai a az utóbbi déli sarkkörnek nevezetik.

10. §. Ezen négy párhuzamos körök a föld felületét öt földövre osztják, s pedig

a) a forró földövre a két térítő között az egyenlítőtől osztva.

b) két mérsékelt földövre, mindegyik egy térítő és a legközelebbi sarkkör között, egy éjszakai s egy déli mérsékelt földövre.

c) két hideg földövre, a két golyószelvény, melynek középpontja a sark s határa a legközelebbi sarkkör által képezetik; tehát egy éjszakai s egy déli hideg földöv.

11. §. A föld körül húzott teljes körnek minden foka 15 német vagy földrajzi mérföld, tehát az egyenlítő $360^\circ \times 15 = 5400$ m.

Minden teljes délkör 360°, tehát minden szélességfok 15 mérföld. A párhuzamos körök között a szerint mint az egyen-

tő = foka egyenl 15 geogr. mrf, ($1^{\circ}=15$ mf.) — De a többi párhuzamos körök a szerint mint az egyenlítőtől távoznak mindig kisebbek lesznek; ennek következtében a hosszúsági fokok között is különbség van s pedig:

Az egyenlítőnek	$1^{\circ}15'$	német	mérfölddel
10 párhuzamoskör	1°	$14\frac{7}{10}$	„
20	1°	14	„
30	„	13	„
37	„	12	„
40	„	$11\frac{1}{2}$	„
43	„	11	„
48	„	10	„
50	„	$9\frac{3}{5}$	„
53	„	9	„
60	„	$7\frac{1}{2}$	„
62	„	7	„
$66\frac{1}{2}$	„	6	„
70	„	$5\frac{1}{8}$	„
80	„	$2\frac{3}{5}$	„
82	„	2	„
86	„	1	„
90	„	0	„

Kassay Lajos,
pesti növeldei tanár.

A mester halála.

Bús harangszó hallik a falu tornyából.
Valjon ki lép le most a földi pályáról?
A lélekváltságot valjon kinek huzzák?
Kinek viszi a pap az utolsó ostyát?

A mester haldoklik. Már rég pihenni vágy,
Mert hetven év után jó a halotti ág;
S midőn az élethez nem köt le földi kincs,
Könnyebben szétszakad az a nehéz bilincs. —

Imára kulcsolva viaszszin két keze,
Mellére hajtva csügg szép hófehér feje,
Megtört szemsugári gyermekit keresik —
Apró tanítványit. Mindannyi könnyezik. —

Rezgő hangon imígy szólal föl: „Gyermekim!
Patak hullámiként elfolytak éveim.
Sok boldog percemet töltém köztetek én,
De a legboldogabb most jött el, — érzem én! —

Ki annál boldogabb, ki végső óráját
Hálás övéinek körében éli át?
Én ily boldog vagyok; most könyes szemetek
Az érzetek nyelvén nekem hálát rebeg!

Köszönöm gyermekim! — Mi jót hallottatok,
Mindent hűségesen emlékbem tartsatok.
S te, oh Mindenható, a rény ösvényein
Vezesd továbbra is szerette gyermekim!“ — — —

S fáradt pilláira édes szender terült,
Bezárult ajkára boldog mosoly derült. . . . .
Aludjál jó öreg szépséges álmokat,
Altasson angyalod — a tiszta öntudat! —

Márki István.

Pályázat.

— A marmaros szlatinai cs. k. sóbánya hivatalnál létező bányász-zenekar számára egy karmesteri állomás ürült meg, melylyel következő javadalmak vannak egybekötve:

Osztrák értékű 500 forintnyi évi fizetés, szabad lak vagy annak hiányában oszt. ért. 50 forintnyi lakbér.

Megjegyeztetik, hogy a karmester vagy annak családja sem nyug-, sem táp-dijra számot nem tarthat.

Kik ezen állomás elnyeréséért folyamodni akarnak, a szükséges okmányokkal ellátott folyamodványokat nyolc hét lefolyása alatt a szlatinai cs. k. sóbányai hivatalhoz nyujtsák be, és ezekben a fuvó és vonó hangszerekbeni tanítási képességeket, a magyar és német nyelvnek tudását, politikai és polgári viseletöket, életkorukat és szolgálatbeli idejököt hitelesen mutassák ki; továbbá még az írásbani jártasság bebizonyítása is szükségeltetik, mert a karmester magát szükség esetében az irodában is köteles leendő alkalmazni.

Szlatina, januárhó 20-kán 1662.

A pozsonyi kathol. véduri bizottmány részéről az e városi kathol. elemi tanodáknál megüruült curatoris s egy szersmind helyettes-tanítói állomás betöltésére ezennel pályázat nyittatván, figyelmeztetnek mindazok, kik ezen állomást, melylyel 250 frt o. é. évi fizetés, szabad lakás fütés és 50 frtig terjedhető egyéb járulékok vannak összekötve, elnyerni kívánják, hogy kérvényeiket, melyekben tanítói képzettségük, magyar és német nyelvbeni tökéletes jártasságuk s netán eddigi alkalmaztatásuk kimutatva legyen, f. évi február 23-ik áig Pozsony város plébánosa fütiszt. Heiller Károly, apát és kano-nok urnál benyujtsák.

Pozsony, január 21-én 1862.

Szerkesztői pósta.

A. G. . . sz Károly igazgató urnak Kassán:
Szilárdnak üdvözletünket, várva várjuk öt, de még nem jelentette magát!

T. T. . . . . Lipót urnak Szomolnok: Üdvözöljük a régen tisztelve szeretett költöt!

T. F. . . . , K János tanító Urnak Szeged: Nagy köszönettel vettük, közöljük.

T. Sz. . . o Urnak Szolnok: Az eszmék jök, a kivitel és rim sok kívánni valót hagy. Közöljük.